

RUSKO, 1914–1920

SVOBODA

*Fiktivní válečný deník
příslušníka
Československé legie*

1 . D Í L • *Z Prahy do Čeljabinska*

SCÉNÁŘ Kris

KRESBA Jean-Denis Pendanx

BARVA Isabelle Merletová

Z Kyjeva do Čeljabinska

(1915–1918)

Výňatky z vojenského deníku Jaroslava Švejka, příslušníka 1. československé divize

14. ledna 1915. Rozhodl jsem se vstoupit do armády pod svým spisovatelským pseudonymem: Jaroslav Švejk. Koneckonců právě pod tímhle jménem mě zavřeli za „podratné spisy“. Sloužím u 91. pěšího pluku. Mohl jsem si vybrat, buď to, anebo hnít v Praze mezi čtyřmi stěnami, dokud válka neskončí. Ale pevně doufám, že když bude mít rakousko-uherská armáda ve svých řadách chlápka, jako jsem já, do jara bude naprosto na huntě...

23. srpna 1916. Jsme jako zajatci na Ukrajině už rok a půl, hrajeme si na muziky někde uprostřed lánů, jejichž konce ani nedohlédneš. Několika z nás, včetně Pepy, se podařilo vstoupit do Družiny, což je brigáda ruské armády složená ze samých Čechů a Slováků.

Já jsem dal přednost teplíčku ve stodolách před studenými a nehostinnými frontovými zákopy. Ale Bůh jistě stvořil puchýře hlavně proto, aby se poznali duševně pracující od manuálních. A já se řadím jednoznačně do té první kategorie. Chtěl jsem zase narukovat.

Marná snaha! Jsou žně, a tak zarazili všechny nábor do vojska mezi zajatci, zvlášť mezi Čechy. Prý že carevna, která je Němka, nás nesnáší. Kruci! Narodil jsem se děvce a alkoholikovi, ale nejhorší jejich hřích je patrně to, že se pelešili v katastru Prahy. Ale neztrácejme naději. Tahle nekonečná válka žere lidi plnou hubou, takže stačí jen málo, aby se ty šiky sráčů obrátily proti těm, kdo vydávají rozkazy z paláců a hlavních štábů.

14. března 1917. A je to tu! Ha ha! Zapisuju i svůj smích, protože jsem radostí úplně bez sebe! Rusáci ukázali vladaři dveře a v celé zemi se šíří jeden obrovský a radostný zmatek!

Konec hraní na rolníky, hned dneska večer беру dráhu s několika kamarády. Když je cirkus přímo na ulicích, musí klaun z šapitó ven...

Kolikátého vlastně je? Už ani nevím, tak strašně se náš život od začátku léta v sedmnáctém zrychlil. V Družině jsou nás už tisíce, nás bývalých válečných zajatců, takže brzy z nás bude celá divize. A taky jsem už byl v boji. Nikdy bych nevěřil, že toho budu schopen.

Po boku Rusů jsme 2. července prorazili rakousko-uherské linie u Zborova. Panečku, vidět naše bývalé vládce, jak ustupují! Shledali jsme se s Pepou a ještě ten den večer jsme už sprádali sny o tom, jak to v Praze pořádně roztočíme! Ostatně tohle je moje hlavní válečná motivace, abyste si nemysleli, že si hraju na vojáčka. Naneštěstí se naše sny rychle rozplynuly, protože v někdejší carské říši je teď příšerný zmatek. Ti na druhé straně fronty se tudíž rychle vzpamatovali, Rusové se složili jako banda neschopných packalů a my museli ustoupit do Tarnopolu a pak až do Kyjeva, jinak by nás zajali a postříleli jako dezertéry.

Ale přes ty pohromy den ode dne sílíme. Čeští a slovenští dobrovolníci se hrnou ze všech stran, už teď je z nás opravdová armáda o 40 000 mužů. Co s námi ale provedou? Neví se.

Vrátit se už nemůžeme. Fronta ve Francii je prý na mrtvém bodě a Rusové jako by pořádali jednu revoluci denně. Mám dojem, že se ještě pobavím.

1918, někdy v lednu. Neuvádím přesné datum, protože tady jako by se i kalendáře rozhodly vyházet staré počty z okna.

Jsou to už dva měsíce, co se v Moskvě chopili moci bolševici, Ukrajina vyhlásila nezávislost, jenže Ukrajinci bojují mezi sebou o to, kam vlastně mají patřit, a do země infiltrují skopčáci.

My máme rozkaz zachovávat neutralitu a mluví se o tom, že nás nějak dostanou z Ruska pryč, ke Spojencům na západní frontu. Jak to provedou, to se ale neví.

Navrhl jsem klasický útěk podhrabáním se a nabídl jsem své vězeňské zkušenosti. Zamítnuto.

26. března 1918. Někde mezi Penzou a Samarou. No prosím, tak rudí uzavřeli mír s centrálními mocnostmi a my museli z Ukrajiny pryč. Nevypadá to s námi dobře. Ještě štěstí, že jsou z nás konečně oficiálně „legionáři“, a jako taková jsme součástí francouzského vojska.

To nás chrání uprostřed občanské války, která začíná zuřit po celém Rusku. Když o tom ale přemýšlím, tak vlastně bojujeme už za třetí stát... ztracení vojácci národa, který vlastní stát nemá...

Měli bychom se vlaky dostat do Vladivostoku, tam se nalodit a odplout do Francie.

Vladivostok.

Mám dojem, že kdyby nás mohli lodí vystřelit na Měsíc, s chutí by to hned udělali.

Všem postavám z transsibiřského díla Blaise Cendrarse.
A Vladivostoku, mému druhému konci světa...
K.

Clotilde a Louise
J.-D. P.

Lekce, kterou nám poskytli Češi z legií, ti odhodlaní mužové oddaní své povinnosti, přišla vniveč... Nezbyvá než si přát, aby činy těchto hrdinů jednoho dne inspirovaly nějakého spisovatele, jenž by pro budoucí pokolení podrobně zaznamenal jejich dobrodružství, které nepochybně je a navždy zůstane jedním z nejlepších v dějinách.

Joseph Noulens,
velvyslanec Francie v sovětském Rusku v letech 1917 až 1919

Věnujeme tuto knihu památce Milana Rastislava Štefánika a také památce Jaroslava Haška. A tomu, aby se nikdy nezapomnělo na Mnichov 1938.

EDICE PRO EMU
SVAZEK 14

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes d'aide à la publication de l'Institut français.

Tato kniha vychází za přispění programu na podporu publikační činnosti Francouzského institutu.

**INSTITUT
FRANÇAIS**
PRAGUE

Veškerá práva vyhrazena
© Meander – Ivana Pecháčková, 2013
© Futuropolis, Paris, 2008
Translation © Richard Podaný, 2013
Epilogue © Pavel Kořínek, 2013

ISBN 978-80-87596-29-6
www.meander.cz

Přesněji řečeno, Beníšek mi říkal, že Zahradník mu říkal, že mu říkal jeden kluk od dělostřelců, že slyšel, že se o tom mluvilo na štábní poradě.

No sakra, když to říkali na štábu, tak to asi bude pravda, ne?

Vlastně to ani nebylo ráno; když jsem otevřel oči, prý už táhlo odpoledne, ale ještě ani neskončilo, když jsem je zase zavřel.

Tak to taky poznat, když se nic nemění? Borovice, jezera a čak čak čak, dělá vlak...

Borovice, jezera, čak čak čak, dělá vlak, čak čak čak, dělá vlak, borovice...

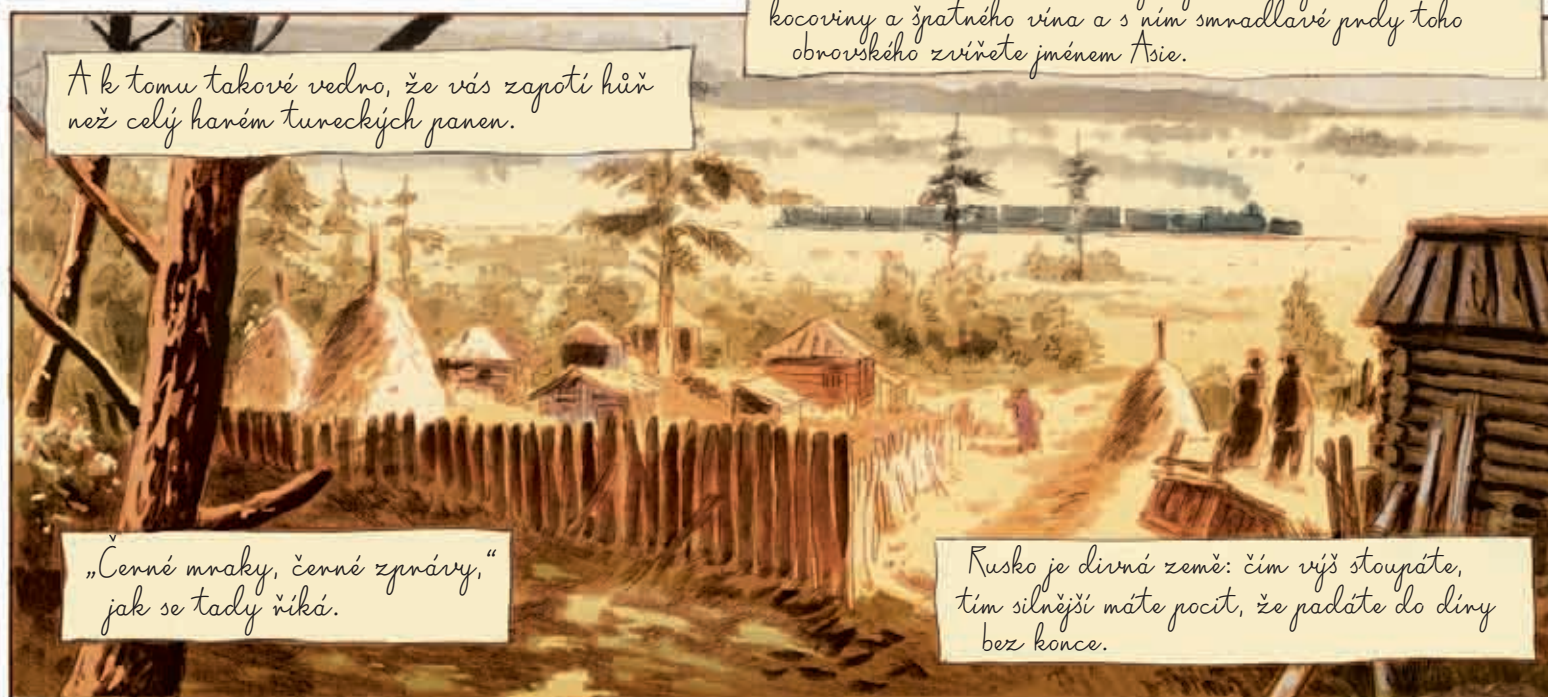

A nebe tak nízko, že drtí obzor na placku, ani vánek se nezvedne.

I když sem občas vítr pronikne, v náhlém záchvatu bezmocného hněvu, a nese horký a pronikavý dech nanní kocoviny a špatného vína a s ním smradlavé prdy toho obrovského zvířete jménem Asie.

A k tomu takové vedro, že vás zapotí hůř než celý harem tureckých panen.

„Černé mraky, černé zprávy,“ jak se tady říká.

Rusko je divná země: čím výš stoupáte, tím silnější máte pocit, že padáte do díry bez konce.

A čím je příroda bujnější, tím víc vás dusí a dělá to spolehlivěji než podsvětí velkoměsta.

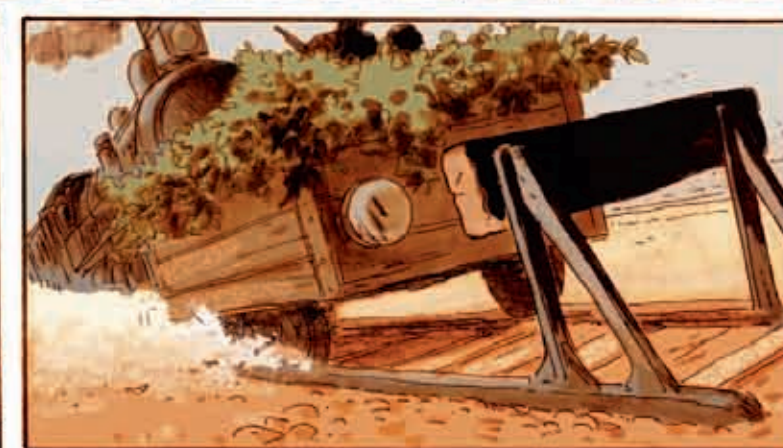
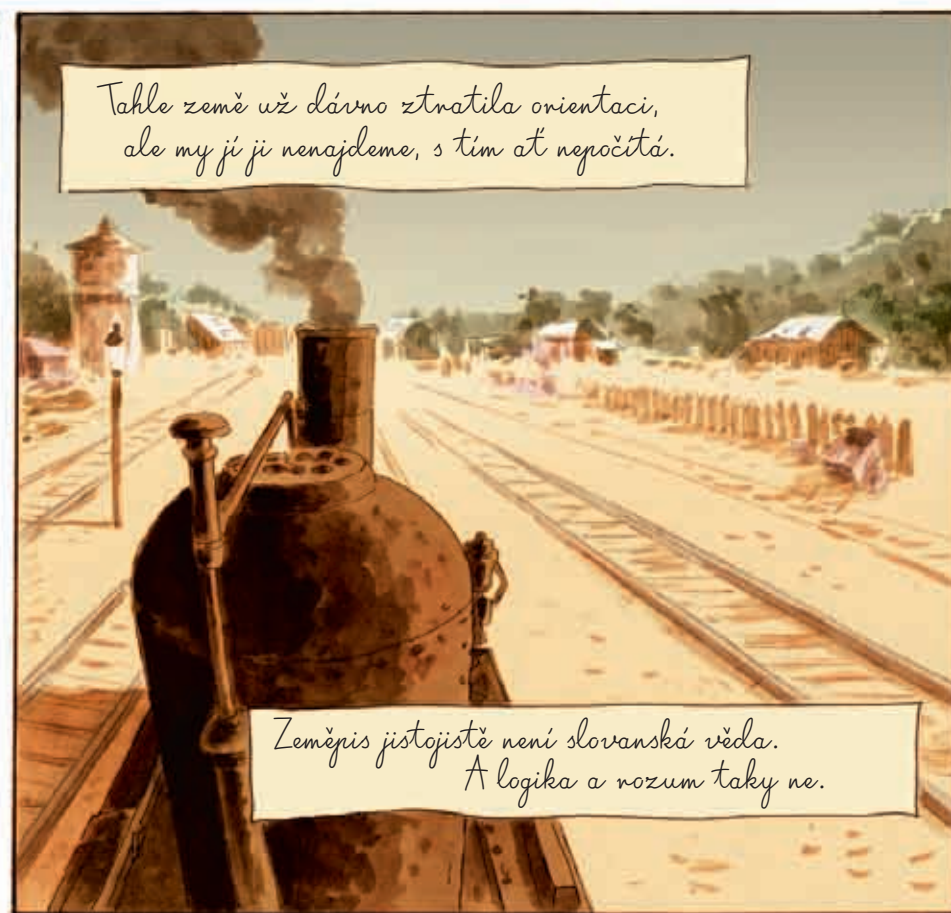

A čím víc vody, tím spíš chcípnete vedrem.

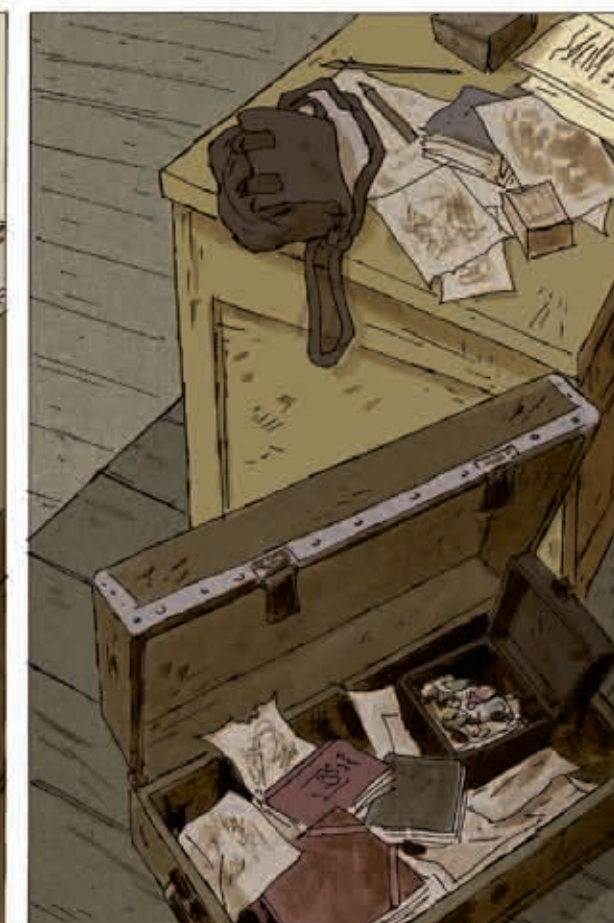
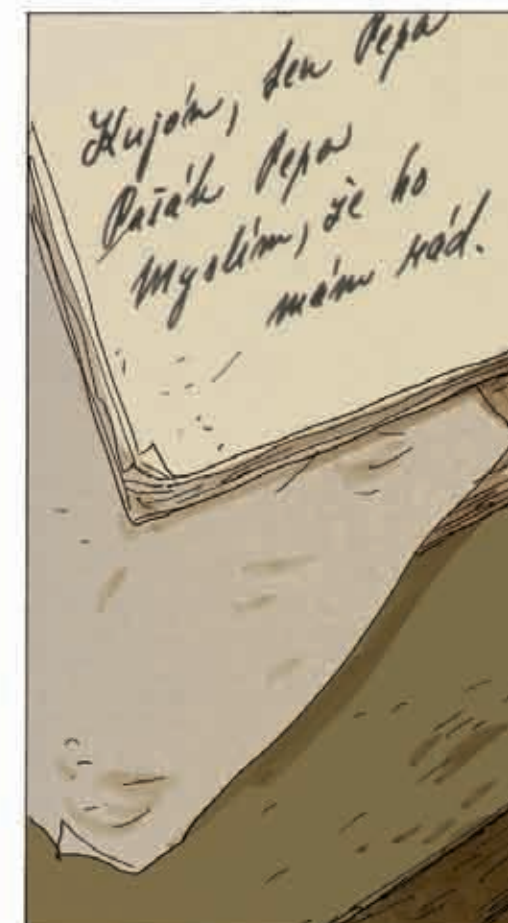
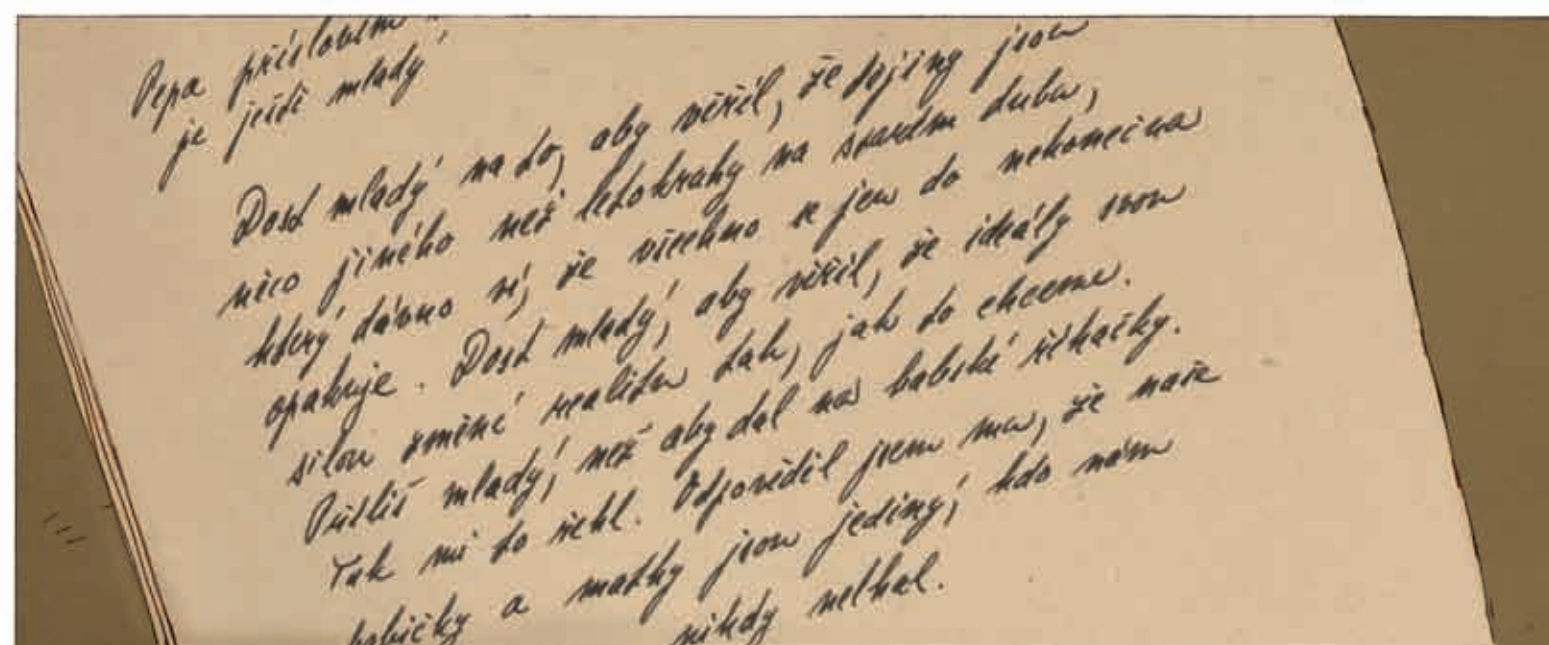
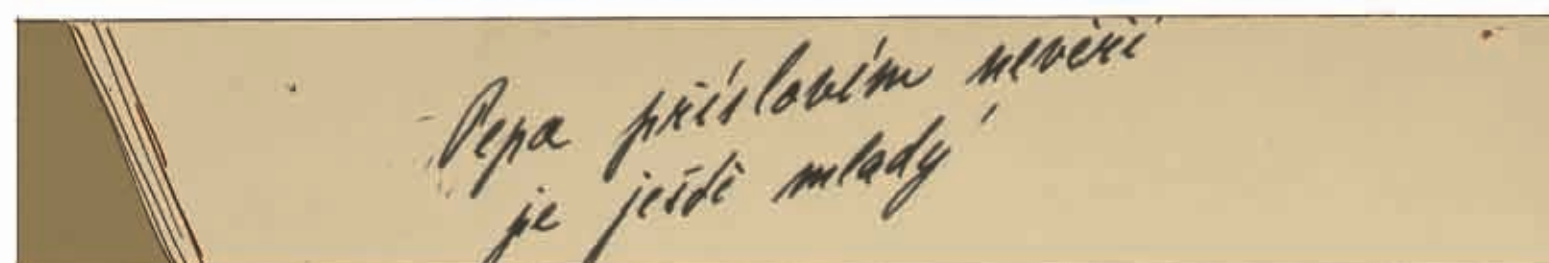
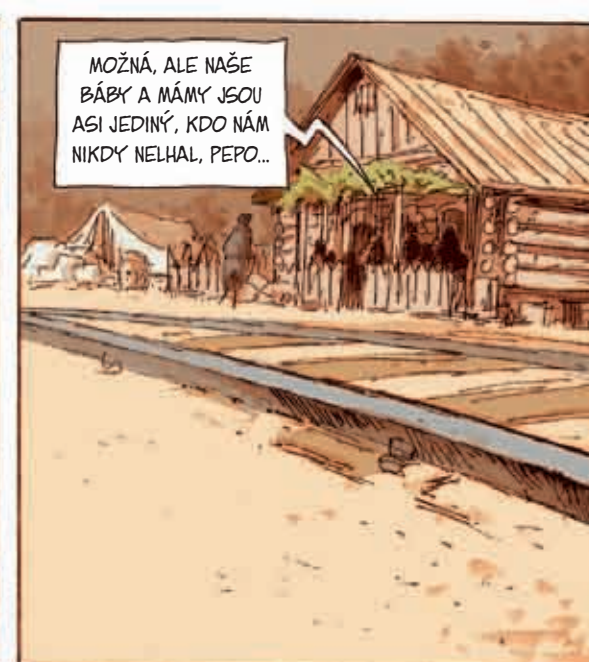
Není se co divit, že zdejší obyvatelé nakonec povstali. I když tři čtvrtiny z nich už nevědí proč.

VRÁTIL JSEM SE Z NĚMECKA. JEDNÁNÍ BYLO OBTÍŽNÉ, JSEM VŠAK HLUBOCE PŘESVĚDČEN, ŽE PŘIJATÁ DOHODA BYLA NEZBYTNÁ PRO UDRŽENÍ MÍRU V EVROPĚ!

A VÍM ZCELA JISTĚ, ŽE DNES JSME MÍR ZACHRÁNILI! A TO DÍKY OBOUSTRANNÉ Vůli K ÚSTUPKŮM A DUCHU SPOUPRÁCE, JIMIŽ BYLA JEDNÁNÍ PŘEDSTAVITELŮ ČTYŘ ZÁPADNÍCH VELMOCÍ V MNICHOVĚ PRODCHNUTA!

TENTO ŠTASTNÝ ZÁVĚR JE TAKÉ VÝSLEDKEM AŽ DOJÍMAVÉ KÁZNĚ, KLIDU A ODHODLÁNÍ, JEŽ V POSLEDNÍ DOBĚ PROKAZUJE FRANCOUZSKÝ LID. A NIKDY SI ZA TO FRANCOUZSKÝ LID NEVYSLOUŽIL TOLIK UPŘÍMNÉ A HLUBOKÉ ÚCTY VŠECH VELKÝCH NÁRODŮ JAKO NYNÍ...

DÁMY A PÁNOVÉ, PŘEJEME VÁM PĚKNÝ VEČER. TADY ČESKÝ ROZHLAS, STANICE PRAHA.

PRÁVĚ JSTE SLYŠELI PROJEV FRANCOUZSKÉHO MINISTERSKÉHO PŘEDSEDY EDOUARDA DALADIERA, PRONESENÝ PŘÍMO NA LETIŠTI LE BOURGET, HNED PO DNEŠNÍM PŘÍLETU Z MNICH...

CVAK!

„ČERNÉ MRÁKY, ČERNÉ ZPRÁVY.“ DNESKA JAKO PŘED DVACETI LETY: POŘÁD MÁŠ PRAVDU, JAROSLAVE. POŘÁD MÁŠ TAK ZOUFALE PRAVDU...

ŤUK
ŤUK

PANE PROFESORE ČERNÝ? JSTE V POŘÁDKU?

NEVÍM, JAK NA TO ODPOVĚDĚT, PANE ŘEDITELI. POKUD TO JE VTIP, NEMÁM NA NĚJ DNES TU PRAVOU NÁLADU. A POKUD NENÍ, JSEM Z TOHO ÚPLNĚ VEDLE.

NE, JÁ CHTĚL ŘÍCT... VY JSTE POSLAL STUDENTY DOMŮ?

VÍTE, PANE ŘEDITELI, JAKÝ JSEM JIM DNES ZADAL ÚKOL?

POVÍM VÁM TO. ZADÁNÍ ZNĚLO HRDĚ: „NAKRESLETE SVOU PŘEDSTAVU O NAŠEM STÁTU.“

JENŽE OD DNEŠNÍHO RÁNA UŽ SÁM POŘÁDNĚ NEVÍM, O JAKÉ ZEMI JSEM TO MUVIL.

O ZEMI SUDETSKÝCH NĚMCŮ, KTERÍ K NÁM UŽ NĚKOLIK HODIN NEPATŘÍ?

O ZEMI POLÁKŮ ZE SLEZSKA NEBO MAĎARŮ ZE SLOVENSKA, KTERÍ JEN ČÍHAJÍ, KOLIK SI URVOU?

O ZEMI MÝCH KRAJANŮ, SLOVÁKŮ, KTERÍ SE DOŽADUJÍ NEZÁVISLOSTI?

ANEBO O VÁCLAVSKÉM NÁMĚSTÍ, KTERÉ NEJSPIŠ BRZY JEDINÉ ZBUDE Z OPRAVDU ČESKÉHO ÚZEMÍ?!

